

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 5960/22
30.8.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Весне Целетовић Цуцић, председника већа, Александре Лековић и Радмиле Радић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., као правног следбеника пок. ББ, бивше из ..., чији је пуномоћник Бранислав Глогоњац, адвокат из Београда, Трг Николе Пашића 12, против тужене ВВ из ..., чији је пуномоћник Ђурђа Нешковић, адвокат из Београда, Нехруова 119/33, ради раскида уговора о доживотном издржавању, одлучујући о жалби тужене, изјављеној против пресуде Првог основног суда у Београду П 873/22 од 09.06.2022. године, у седници већа одржаној дана 30.08.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, жалба тужене ВВ из ... и **ПОТВРЂУЈЕ СЕ** пресуда Првог основног суда у Београду П 873/22 од 09.06.2022. године у ставу првом изреке.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима поступка садржано у ставу другом изреке пресуде Првог основног суда у Београду П 873/22 од 09.06.2022. године, па се обавезује тужена ВВ из ... да тужиле АА из ..., исплати на име трошкова парничног поступка износ од 334.050,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана наступања услова за извршење, па до коначне исплате у року од 15 дана од дана пријема писаног отправка пресуде.

ОДБИЈАЈУ СЕ, као неосновани, захтеви тужиле и тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 873/22 од 09.06.2022. године ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле (правног следбеника иза покојне ББ) и раскинут је Уговор о доживотном издржавању закључен између покојне ББ, као примаоца издржавања и тужене ВВ, као даваоца издржавања, дана 03.07.2013. године пред Првим основним судом у Београду под пос.бр. РЗ бр. 1154/2013. Ставом

другим изреке, обавезана је тужена да тужиљи надокнади трошкова парничног поступка у износу од 404.550,00 динара са законском затезном каматом почев од дана наступања услова за извршење па до исплате.

Против наведене пресуде тужена је благовремено изјавила жалбу, побијајући исту у целости, из свих законом предвиђених разлога.

Тужиља је доставила одговор на жалбу тужене.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу одредбе члана 386 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС”, бр. 72/11 са изменама и допунама), Апелациони суд је нашао да је жалба тужене делимично основана и то само у погледу одлуке о трошковима парничног поступка.

У проведеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачке 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које овај суд као другостепени пази по службеној дужности, као ни битна повреда одредаба поступка из тачке 12 истог члана, на коју се неосновано жалбом тужене указује, с обзиром на то да је првостепени суд за своју одлуку дао јасне разлоге о одлучним чињеницама, па се правилност и законитост исте могу са сигурношћу испитати.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је сестричина и тестаментални наследник покојне ББ, која је, као прималац издржавања, са туженом, као даваоцем издржавања, дана 03.07.2013. године закључила Уговор о доживотном издржавању, оверен пред Првим основним судом у Београду под посл. бр. РЗ 1154/2013. Чланом 2 наведеног уговора, уговорне стране су се споразумеле да давалац издржавања – тужена, са својом породицом настави да живи у стану примаоца издржавања у заједничком домаћинству и да води сву потребну бригу и негу о примаоцу издржавања, а нарочито да је доживотно издржава на начин и под условима који ће јој омогућити пристојан живот према њеним годинама и здравственом стању и то да јој месечно плаћа 150 евра, као помоћ за измирење њених животних потреба, да се брине о њеној исхрани, одећи и свој потребној нези до краја њеног живота, да јој у случају болести омогући потребну лекарску негу и набавку лекова; да је у случају смрти сахрани на начин на који она одреди. Чланом 3 уговора, прималац издржавања се обавезала да се после њене смрти на даваоца издржавања пренесе сва права са уделом од 3/4 на непокретности у улици ... која је прималац издржавања стекла по основу решења Првог основног суда у Београду 3-О 14677/11 од 10.04.2012. године, а што значи на основу Уговора о изградњи и подели стамбене породичне зграде на кат. Парцели ..., КО ..., старог премера, односно ..., КО ... новог премера, закљученог дана 20.02.1966. године, између ГГ и правног претходника примаоца издржавања супруга ДД, овереног пред Трећим општинским судом у Београду 30.06.1966. године. Чланом 5 уговора, уговорне стране су се сагласиле да свака уговорна страна може да тражи раскид уговора уколико се њихови међусобни односи толико поремете да постану неподношљиви. Правни претходник тужиље, сада покојна ББ, је тужбу у овом поступку поднела дана 17.09.2014. године, а дана 14.01.2015. године је пред сведоцима ЂЂ и ЕЕ сачинила завештање, којим је сву своју непокретну имовину, између осталог и 3/4 двособног стана од 65м² у ... у улици ..., који је предмет и уговора о доживотном издржавању у овом спору, оставила својој сестричини, овде тужиљи. У тестаменту је

навела да тужена није извршавала своје обавезе из уговора о доживотном издржавању, те да је била принуђена да поднесе тужбу за раскид наведеног уговора, а да су разлози раскида потпуно непоштовање тужене и њене породице према њој, недозвољавање коришћења њеног стана, промена браве на истом, бахато понашање сина тужене који није хтео да се исели из њеног стана. У тренутку писања тестаментa, покојна ББ налазила се у болници и завештање је сачинила јер је желела да раскине уговор о доживотном издржавању закључен са туженом и имовину која је била предмет тог уговора пренесе на тужиљу, из разлога што јој тужена није пружила потребну негу, нити јој је обезбеђивала лекове и храну, а није јој је плаћала ни уговорени износ од 150 евра месечно. ББ је у току овог поступка преминула, дана 03.02.2015. године, а пред Првим основним судом у Београду је покренут поступак за расправљање заоставштине О 1131/15, у ком поступку је утврђена заоставштина и проглашен тестамент којим је покојна ББ располагала својом имовином у корист тужиље. Оставински поступак је прекинут до правноснажног окончања овог парничног поступка.

Ради потпуног утврђивања чињеничног стања у погледу услова за раскид уговора о доживотном издржавању, суд је саслушао парничне странке и сведоке. Парничне стране су свака у смислу постизања свог успеха у спору истакле да су биле у добрим односима са покојном ББ. Из исказа сведока ЖЖ која је била у контакту са покојном ББ, док је ББ боравила у својој викендици у ..., утврђено је да јој је сведок помагала тако што је куповала намирнице, помагала јој у башти, копала виноград, садила цвеће, а ББ јој је за то плаћала накнаду. Из исказа ЗЗ, комшинице из ... која није била блиска са покојном ББ, утврђено је да јој је такође помагала у набавци намирница али преко сестре ЖЖ. Из исказа сведока ИИ који је три године радио код покојне ББ у викендици у ... утврђено је да јој је косио траву, оградио њено двориште жицом, али ништа није знао о уговору о доживотном издржавању. Он је једино знао да се ББ, док је била у ..., жалила да је имала проблеме са подстанарима у стану зато што су јој променили браву и кључ и није могла да уђе у стан. Из исказа сведока ЈЈ која је покојној ББ рођена сестра, а тужиља јој је сестричина, тужена братаница и у добрим односу је са обе, утврђено је да се ни тужена ни тужиља нису претргле од помагања покојној ББ и да је покојна ББ хтела да буде сама у стану који је предмет уговора о доживотном издржавању, а да је у томе онемогућавао син тужене који је боравио у стану који је предмет уговора. Из исказа сведока КК којој је покојна ББ била тетка, утврђено је да јој је причала да јој нико није помагао да је ангажовала неку жену за помоћ, да је ББ била покретна жена и да је могла да обавља све послове у домаћинству, али јој се жалила да једном приликом није могла да уђе у стан јер јој је брава била промењена, а син тужене се није иселио из стана. Из исказа сведока ЛЛ удате за брата од тетке парничних странака која живи у ... утврђено је да јој је пар пута однела лекове и чула да су ББ односи поремећени са туженом. Сведок ЉЉ која је ВВ познавала преко свог свекра и свекрве, који су били кумови са покојном ВВ, је навела да је виђала тужену са породицом да води рачуна о покојној ББ у смислу спремања, кувања, вођења код лекара и да јој је ББ пре смрти рекла да јој тужена помаже. Сведок ММ, који је био кум покојне ББ и њеног супруга, изјавио је да се ББ никада није жалила, нити је имала било какве примедбе на испуњење обавезе из уговора о доживотном издржавању и да је јако волела сина тужене, да је тужена плаћала кирију и то половину кирије јер је ББ рекла да неће пун износ да прима пошто су родбина. Сведок НН, син тужене, изјавио је да је он лично обавестио покојну ББ да је променио

браву њеног стана зато што је изгубио кључ и позвао је да се јави уколико буде долазила у стан који је био предмет уговора о доживотном издржавању, а да је тужиља јако утицала на то да се односи између ББ и његове породице поремете. Његово мишљење је да је тужиља то радила да би она дошла до стана. У својству сведока саслушана је и ЊЊ којој је покојна ББ била тетка, која је изјавила да је виђала тужену како вози покојну ББ по лекарима и помаже јој и да јој је познато да је тужена плаћала закупнину ББ. Саслушан је и сведок ОО која познаје тужену и њену породицу од рођења, која је тврдила да зна за уговор о доживотном издржавању и да су тужени бринули о покојној ББ. У својству сведока саслушан је и ЂЂ пуномоћник тужиље, а уједно и завештајни сведок коме је познато да је покојна ББ поднела тужбу због тога што тужена није извршавала обавезе како су се договорили, да је он писао опомену - писмо туженој тражећи од ње да дозволи ББ да се усели, односно да уђе у свој стан да јој да кључеве од промене браве, а пок. ББ му се обраћала и пре смрти интересујући се шта ће бити са поступком после њене смрти. Дана 12.01.2015. године био је у болници и сачинио завештање који му је она издиктирала. У својству сведока саслушан је и ЕЕ који је исто био тестаментални сведок и коме су познати разлози раскида уговора о доживотном издржавању, а то је непоштовање уговора о доживотном издржавању од стране даваоца издржавања, што је сазнао на основу исказа покојне ББ.

Оценом исказа саслушаних сведока и парничних странака, суд је утврдио да уговор није извршаван од стране даваоца издржавања – тужене, која није доказала да је редовно исплаћивала 150 евра месечно примаоцу издржавања како су се договориле, није је снабдевала намирницама неопходним за исхрану које ББ због старости, није могла сама да набавља док је боравила у ..., није обављала радове у дворишту куће у ..., као што је копање винограда, садња цвећа, кошење траве, постављање жичане ограде, а једном приликом када је ББ болела нога, нису је одвели код лекара, па се за помоћ понудила ЖЖ. ББ је плаћала ЖЖ и ИИ за снабдевање намирницама и обављање потребних радова у дворишту у ... Од септембра 2014. године, уговор није извршаван ни на који начин, што је потврдила и тужена у датом исказу, а породица тужене је променила и браву на вратима стана пок.ББ у ... и онемогућила пок.ББ да сама живи у том стану, када је она то желела, јер је већ била стара и болесна. Тужени су јој поставили услов да може да живи у стану са сином тужене НН, што пок. ББ није желела. Примилац издржавања је последње дане провела са тужиљом и у болници, а међу парничним странкама је неспорно да је тужена сносила трошкове сахране примаоца издржавања.

Полазећи од наведеног, применом члана 194 Закона о наслеђивању и члана 201 став 1 истог закона, првостепени суд је нашао да је основан захтев за раскид уговора о доживотном издржавању. Односи између тужене и пок. ББ су били поремећени у тој мери да су постали неподношљиви, а тужена није извршавала своје уговорне обавезе. Давалац и прималац издржавања нису имали никакав контакт од 01. септембра 2014. године до јануара или почетка фебруара 2015. године, када је тужена покојну ББ посетила у болници.

Дате разлоге првостепеног суда као правилне, аргументоване и на закону засноване прихвата и овај суд као другостепени.

Одредбом члана 194 Закона о наслеђивању ("Службени гласник РС" број 46/95

са изменама и допунама), прописано је да се уговором о доживотном издржавању обавезује прималац издржавања да се после његове смрти на даваоца издржавања пренесе својина тачно одређених ствари или каква друга права а давалац издржавања се обавезује као накнаду за то, издржава и да се брине о њему, до краја његовог живота и да га после смрти сахрани, док је одредбом члана 201 став 1 истог закона прописано да ако се међусобни односи уговорника из било ког узрока толико поремете да постану неподношљиви, свако од њих може захтевати да суд раскине уговор.

Ценећи, пре свега, жалбене наводе тужене да првостепени суд није правилно ценио приговор недостатка активне легитимације на страни тужиле, Апелациони суд је нашао да су ови наводи неосновани и без утицаја на правилност побијане одлуке. Наиме, уговор о доживотном издржавању је теретни правни посао, тако да, иако Закон о наслеђивању не прописује изричито да раскид уговора због неиспуњења обавезе могу да траже наследници примаоца издржавања, ово овлашћење законских наследника произилази из одредбе чл. 124. Закона о облигационим односима, јер овај уговор има имовинскоправно дејство на законске наследнике који би у случају раскида имали право на наслеђивање имовине која је била предмет располагања уговором о доживотном издржавању. С тога је првостепени суд правилно ценио постојање активне легитимације тужиле која је не само тестаментални, већ и законски наследник покојне ББ.

Несновани су и наводи жалбе тужене да је суд непотпуно и неправилно утврдио чињенично стање, с обзиром на то да није правилно ценио исказе свих сведока и да је чињенично стање засновао на исказима тужиле, сведока ЖЖ, ЗЗ, ИИ, КК и ЈЈ и ЂЂ и ЕЕ, а да није поклатио веру исказима сведока које је предложила тужена страна. Наиме, одредбом члана 8 ЗПП-а прописано је да суд, по свом уверењу, одлучује које ће чињенице узети као доказане, а на основу савесне и брижљиве оцене сваког доказа засебно и свих доказа заједно, као и на основу резултата целокупног доказног поступка. О томе које чињенице сматра утврђеним и на основу којих доказа одлучује суд на основу сопственог уверења. У поступку који је претходио доношењу побијане пресуде као доказно средство се претежно јавља саслушање странака и сведока, те правилна оцена исказа сведока и странака подразумева оцену њиховог држања пред судом, сагласност њихових исказа са исказима осталих саслушаних лица и другим изведеним доказима, неспорним и општепознатим чињеницама, да ли сведок има непосредних или посредних сазнања о догађају о коме сведочи, као и оцену општег утиска који сведок, односно странка оставља на суд приликом давања исказа. Првостепени суд је, ценећи исказе сведока и странака дао њихову анализу, односно оцену која садржи уверљива и логична објашњења, односно зашто у погледу одлучних чињеница поклатио веру тужили и наведеним сведоцима, а не туженој и сведоцима које је она предложила.

У конкретном случају, искази странака и сведока предложених од стране парничних странака, били су супротстављени нарочито у погледу поремећаја односа између пок ББ и тужене, а до чега је несумњиво дошло, због тога што је пок ББ желела да се врати у стан који су користили тужена и њена породица, а тужена, не само да јој то није омогућила, већ је син тужене и променио браву на стану, што је за особу у тим годинама и са нарушеним здрављем представљало тежак ударац. О наведеном је сведочила и сестра пок ББ, сведок ЈЈ, која је навела да је покојна ББ хтела да буде

сама у стану који је предмет уговора о доживотном издржавању, а да је у томе онемогућавао син тужене који је боравио у стану. Тако поремећени односи довели су до тога да тужена није водила бригу о пок. ББ у последњем периоду њеног живота, када је прималац издржавања због болести и старости била онемогућена да се брине о себи и када јој је помоћ била најпотребнија. У прилог оваквом закључку говори и реферат саме тужбе, која је поднета за живота пок. ББ, као примаоца издржавања, као и писани траг и доказ - завештање сачињено након подношења тужбе у коме је прималац издржавања истакла да је и тестамент сачињен управо због поремећених односа са даваоцем издржавања и да жели да се раскине уговор о доживотном издржавању, јер се осећа превареном од стране тужене и њене породице.

Имајући у виду утврђене чињенице и садржину одредбе члана 201 Закона о наслеђивању, другостепени суд налази да је првостепени суд правилном оценом утврђених чињеница закључио да је основан захтев за раскид уговора о доживотном издржавању. Из утврђеног чињеничног стања несумњиво произилази закључак да су се односи правног претходника тужиље, примаоца издржавања и тужене, као даваоца издржавања, трајно пореметили пре смрти примаоца издржавања, а одредба члана 201 став 1 Закона о наслеђивању је изричита да свака од уговорних страна може захтевати да суд раскине уговор, када се утврди да су се међусобни односи из било ког узрока толико пореметили да постану неподношљиви.

За раскид уговора о доживотном издржавању није од значаја који је узрок поремећених односа, ни да ли постоји кривица неке од страна и које за поремећај односа. Смисао и сврха уговора о доживотном издржавању јесте да се прималац издржавања, који је углавном стар човек, осећа сигурним у тренутку старости и немоћи. У таквој ситуацији, довољно је да једна страна жели и тражи да се уговор раскине и да је њен став, осећање и мишљење да је немогуће настављање уговора и остваривање његове сврхе, јер извршење уговора тражи колико-толико усклађене односе уговарача, па принудно одржавање уговора на снази, не само да не би одговарало правој вољи странака у време закључења уговора, већ би било у супротности са сврхом, смислом и циљем због кога се уговор закључује. Добри односи између уговарача су предуслов за извршење уговорних обавеза код уговора о доживотном издржавању, а у конкретном случају нема сумње да је прималац издржавања, која је и започела овај поступак, јасно и недвосмислено желела раскид уговора, па је у таквој ситуацији за раскид уговора о доживотном издржавању довољно да је дошло до поремећаја односа странака, без обзира на понашање тужене и њене породице и узрок таквог поремећаја односа.

Такође, из изведених доказа произилази и да тужена није извршавала уговор на начин како је то уговорено, с обзиром на то да није доказала да је редовно исплаћивала месечни износ од 150 евра пок. ББ као примаоцу издржавања, а набавку хране, помоћ у башти и у кући су вршила трећа лица - ЖЖ и ИИ, које је ББ сама плаћала и који су јој помагали и у другим ситуацијама - када је ББ болела нога, а тужена јој није обезбедила превоз код лекара, а од септембра 2014. године, уговор није извршаван ни на који начин,

Са изложеног, Апелациони суд је на основу одредбе члана 390 ЗПП одлучио као у изреци ове пресуде.

Међутим, одлука о трошковима парничног поступка морала је бити преиначена, применом одредбе чл. 401 тачка 3 ЗПП имајући у виду да тужиљи припадају само нужни трошкови које је имала за вођење овог поступка, а састав одговора на жалбу није био нужан трошак по налажењу овог суда, па се тужиљи досуђују трошкови који се односе на састав тужбе и једног образложеног поднеска од стране адвоката у износу од по 22.500,00 динара, заступање тужиље од стране пуномоћника на 9 одржаних рочишта у износу од по 24.000,00 динара, као и таксе на пресуду у износу од 73.050,00 динара, укупно 334.050,00 динара, према важећој АТ и ТТ у моменту пресуђења. На досуђене трошкове спора тужиљи је досуђена и законска затезна камата на основу члана 277 ЗОО, почев од извршности, па до исплате.

Имајући у виду незнатан успех тужене и то у погледу одлуке о трошковима поступка и чињеницу да одговор на жалбу који је доставила тужиља није био нужан трошак, парничним странкама су одбијени захтеви за накнаду трошкова другостепеног поступка, применом одредбе члана 165 ЗПП и одлучено је као у ставу трећем изреке ове пресуде.

**Председник већа-судија
Весна Целетовић Цуцић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић